

Hij bleef zichzelf eenheid der kerk, assie, zoolang haar toen was onder gemeenschappelijkheid. Maar toen gelaten, werd ontbreken van een dubbelzinnig binding een daad brandfakkels.

29 de verklaring erf, zijde, omdat zijn trok en geen dedigde het toen niet-confessioneel heiden leven van londen, in het inmiddels, in vel, confessioneel et de oorspronkelijke kerk gediend 1943 daarentegen te te versmallen. Hij bleef zichzelf erk stellen op de mand mocht van jische verklaring. r van die verklar- maken, 1905, in cter, en met zulk

van '29 uit tegen hem onder de ie: het karakter

anderlijkheid, en veranderlijkheid. Maar de oogen f de eenheid der it, want ze maak- stelde wederge- st was een theo- stelde wederge-

neen, we kregen der kerkelijke itelijke ophelling

min, we kregen mulieren is ver-

langer laten af- nkele menschen. doet, en rond- e leeruitspraken

an synodewege

hien weer gaan onze kerken te

B. Holwerda.

n weder bijeen- chied. Ze heeft binding betreft, pieel niets ver- ide vijf vragen at ze één dag omen, (die ten sette te kunnen d aan de oude; rek soms over sarmee eens te (weg te openen cussie over een lerd. Maar men llen laten vast- i, interpretaties" i, maar U blijft natuurlijk vrije

hebben wilde. e duidelijkheid. oed onthouden. edesleuzen ge- wedergeboren ieder binden.

atie" of nadere uitspraken, die ernemen in dit Die nieuwere te publiceren ar te voorzien. verblinde, zij llijft binden. Er ons openblijft, mogelijkheden, at geschreven.

heeft de ook keraadsverklari- zien. Ook die Hoofdzak is, oo als Utrecht o niet naar te

gsmanseer en aelen uit, ook lsche leer van togh e.a. mag e valsche leer

blijft toch de kerkelijke HANDELINGEN beheerschen. Men moet doen naar wat men theoretisch verwerpt. Leer en leven zijn dus officieel gescheiden. Er is in dezen leervrijheid ingevoerd; en de hiërarchie bleef dan ook gehandhaafd; de menselijke wil blijft bevelen: conformeer u de facto (ook al strijdt het met art. 31 K.O.), en wat u dan voorts zegt over den goddelijken wil, dat is tot daaraan toe.

Inderdaad: een manipulatie zonder krijgsmanseer en vlag. De zooveelste.

Verblijvend — in de gegeven situatie — is intusschen, dat terzelfder tijd in Utrecht de kerk zich heeft vrijgemaakt. De Veenhof en de Goede zijn j. Zondag voorgegaan in den dienst des Woords voor de vrijgemaakte kerk. Het bloed kroop, waar het niet gaan kon. Gebekken is, dat het Kerkverbandsrecept „bukken, bukken“ (ook al is het tegen Schrift en K.O.) voorgeschreven bleef. Ook de Veenhof ontving zijn eerediploma: een wegzending. Het „ite, dimittimini“ (gaat heen, wij sturen u weg) dat in 1618/19 door Bogerman, den praeses van de synode van Dordrecht, tot de Remonstranten gezegd werd, wordt thans door Berkouwer uitgeroepen tegen de bsten van de Gereformeerde Kerken. Hij kan niet anders: hij is eenmaal gevangen in het net, en kon er niet meer uit.

De Veenhof zag in, dat nieuwe parafrasen niet meer helpen, want de oude binding bleef bestaan. Toen kwam het hooge woord eruit: geen conformering meer, ook niet „de facto“, doch gehoorzaamheid aan den schriftuurlijken, klaren, onverknoeden regel van artikel 31 K.O. De eerlijkheid won het; de lankmoedigheid van Gods knechten vindt haar grens in het gebod der actuele gehoorzaamheid.

We verblijden ons daarover; de feiten van verleden week zijn meteen een snelle ruk aan het camouflagenet, dat de „synode“ uitbreidde over zich en haar vroegere besluiten.

We publiceren den tekst van Ds Veenhofs verklaring, afgelegd in den kerkeraad onder de rubriek Kerknieuws. Dr Hommes riep uit, eenige weken geleden: de Veenhof scheurt niet. Inderdaad niet. Hij evenmin als wij. Hij was alleen maar gehoorzaam toen hij verklaarde, zich te houden aan art. 31 K.O.

Wij voor ons hebben dr Hommes laten schrijven. We wachten af, of hij thans nog verdere pogingen waagt, den een tegen den ander uit te spelen zonder argumenten te toetsen.

Laat niemand intusschen de labeltjes gelooven, die sommige predikanten verspreiden over de relatie Veenhof-Schilder. Opzettelijk is mijnerzijds alle persoonlijk contact vermeden, opdat de Utrechtse crisis zou worden doorstaan in volkomen eenzaamheid tegenover God. Er zijn gelukkig vriendschappen, die daar tegen kunnen. De andere zijn geen knip voor den neus waard.

Gods werk gaat verder. Het verbaast ons, het verrast ons, het legt te meer beslag op onze consciëntie, het doet ons een kerkelijk leven bouwen, dat staat of valt met het „binden“. Maar dan met het binden aan wat Gods Woord duidelijk zegt. Alle andere binding is in de kerk vervloekt.

Dr J. R. Ridderbos moge veranderd zijn, wij niet. Wij deelen nog steeds zijn meening van enkele jaren geleden: de kerk mag ook niet binden aan zulke uitspraken, als waarvan NIET te BEWIJZEN is, dat ze aan Gods Woord ontleend zijn. K. S.

Een stem uit Haren.

Men zendt ons toe volgend stukje, uitgegaan van den Raad der „synodale“ kerk te Haren, gedateerd 16 Juli:

Hierdoor deelt de Kerkeraad van de Geref. Kerk te Haren, U mede, dat hij het volgende voorstel wegens tijdgebrek, rechtstreeks bij de Generale Synode ahangig heeft gemaakt.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Haren (Gr.) geeft de Generale Synode in ernstige overweging, gezien de vreeselijke kerkscheuring met haar vele misverstanden en haar ontzettende gevolgen, zoo spoedig mogelijk het gesprek weer op te nemen met de uitgetreden. Als basis voor dit gesprek moeten dan alleen dienen Gods Woord en de Drie Formulieren van Eenigheid, zonder dat van te voren over de leeruitspraken van 1905 en 1942/43 een goed of afkeurend oordeel wordt uitgesproken. Met des te meer vrijmoedigheid doet de kerkeraad dit voorstel als hij let op hetgeen in het slot van Hoofdstuk 3 van het Praedivies gezegd wordt over de zaak van de vereeniging met de Christelijk Gereformeerden.

Tot zoover de stem uit Haren. Op de terminologie („uitgetreden“) letten we maar niet. Vraag: heeft de synode ook volgens eigen meening niet die basis gebruikt? En: wat wil men met het kerkrecht? En met de beschuldigingen van scheurmaking etc.? K. S.

Wie helpt?

Mede namens prof. dr S. Greijdanus moge ik hier mededeelen, dat ten bate van de opleiding tot den dienst des Woords van de (van zondige besluiten der jongste synode vrijgemaakte) Gereformeerde Kerken de aankoop van eenige bibliotheken dringend noodig is. Daarvoor zal een vrij groot bedrag vereischt zijn. Wij moeten, nu ten gevolge van geheel onwettige, van Schrift en K.O. afwijkende en dus niet voor vast en bondig te houden quasi tuchtmaatregelen de hoogleraren Greijdanus en Schilder zijn losgemaakt van hun vroegere collega's en met hen wijlen Dr R. J. Dam, de Kamper opleiding volgens bestendigde opdracht voortzetten.

En in afwachting van de komende vervulling der vacatures ontstaan door het uitvallen der voormalige collega's en door het overlijden van onzen betreuren Dr R. J. Dam, de hand aan den ploeg slaan. Wie helpt ons aan bijdragen voor den aankoop van bedoelde bibliotheken? Gironummer van ondergeteekende is 127274; adres voor postwissels: Vloedijk 14, Kampen. Verantwoording in „De Reformatie“. K. Schilder.

P.S. Andere bladen worden verzocht deze regelen over te nemen. K. S.

Het jongste grapje.

Dr H. N. Ridderbos van voormalig-Kampen schreef onlangs, dat men daar zijn hoogleraar in de dogmatiek was kwijt geraakt tengevolge van de kerkscheuring. Ds Duursema, curator nog wel, en synodemoderamenlid, verslag doende in de „particuliere synode“ van Drente (de nog steeds door een aanblijvende generale „synode“ in haar vrije beweging belemmerde vergadering) rapporteerde ook officieel. Dat officieele verslag vertelt ook al, dat tengevolge van de kerkscheuring de professoren Schilder, Greijdanus en de lector dr R. J. Dam „ons“, d.w.z. het voormalige Kampen, hadden verlaten.

Ik dacht anders, dat prof. Schilder was afgezet. Niet door hem zelf, maar door de „synode“. En dat overigens nog maanden lang na dien deze hoogleraar van de Gereformeerde Kerken, die zich van zondige besluiten had vrijgemaakt, was erkend door den „Raad“ van dr Impeta, officieel was erkend als „lid“ van „de“ Gereformeerde Kerk van Kampen.

Als in 1940 hier en daar een engelsche bom op een pand in Nederland viel, schreven de duitsche kranten in Nederland, dat die schoone nederlandse monumenten waren verwoest door de engelsche vliegers, die luchtpiraten, die „geen genade kenden“. Maar toen er een plaatje van het door de duitschers verwoeste Rotterdam werd opgenomen, stond daaronder, dat die lieve stad schade had opgelopen door... door de duitsche Luftwaffe! Welneen... u raadt het toch niet. Door „het oorlogsgeweld“.

Men geneert zich niet voor zijn daden. Maar men camoufleert ze toch maar.

Niet door een afzetting in den naam van den Vader, den Zoon, en den Heiligen Geest, maar door „het kerkgeweld“ zal het dus geheurd zijn, denk ik. Die professor Schilder is heelemaal niet afgezet door de Generale Synode, geleid door den Heiligen Geest. De man heeft het zich maar verbeeld dat de grimmige hand van ds Duursema prijkte op den afzettingsbrief. Den curator, die, met heel zijn moderamen, niets anders was dan knecht van de „synode“, ik bedoel: slachtoffer van „het kerkgeweld“, nog vóórdat er ook maar een zweempje van scheuring te ontdekken viel. Zoozeer knecht, dat ook Heeren Curatoren het niet over zich konden verkrijgen hun „beschermeling“ gelegenheid te geven tot verweer. Hoewel ze ertoe geprest zijn, zich op dit punt klaar te bezinnen. Geprest door prof. Schilder zelf.

De Groene Amsterdamer had vroeger de gewoonte de abonné's uit te noodigen een versregeltje te fabriceren, waarin een bepaald woord werd ontleed naar zijn betekenis, en dan in diër voege, dat de eerste letters van de achtereenvolgende woorden van het versje moesten vormen het woord, dat opgegeven was. Eens was het woord „diplomaat“ aan de beurt. Een inzender zond volgend versje in:

Diplomatentaal is Pythisch,
Listige orakeltaal,
Menigmalen Abderitisch,
Arrogante termenpraal.

„Het“ oorlogsgeweld. Hét. Geen personen, maar een „iets“.

„Het“ kerkgeweld. Geen personen-ambtsdragers, maar een „iets“.

En zoo vervalt men in „het grapje“.

Want de christelijke ernst ontkomt geen seconde aan de FEITEN. Twee geweldige grootheden staan dien christelijken ernst altijd voor de oogen. Er staat Geschreven. En: Er is Geschied.

K. S.

Prof. Grosheide als schriftuitlegger.

Eén van de vele pogingen, om zich te redden uit de klem der Schriftuurlijke bewijzen, die van „bezwaarde“ zijde gegeven zijn, is, zooals U weet, de bewering als zouden mannen als bijvoorbeeld Prof. Dr Greijdanus, hun vroegere uittalingen, en publicaties verloochenen. Vooral Prof. Dr H. N. Ridderbos heeft het in zijn jongste brochures over dien boeg gegooid: Prof. Greijdanus zou „op vele essentiële punten de Verbonds- en Doopsaleer van zijn eigen commentaren verloochenen“. („Verbondscollectivisme“, pag. 41).

Het is aan Prof. Greijdanus wel toevertrouwd gebleken, deze bewering te ontzenuwen. Het gaat er ons nu niet om, dat aan te toonen.

Maar — wil men van synodale zijde op die wijze gebruik maken van iemands vroegere geschriften, dan is het ons toch zeker niet minder geoorloofd.

Prof. Grosheide heeft misschien wel het meest-consequent de Kuypersaansche leer inzake Verbond, Doop, Belofte verdedigd. Men denke slechts aan de zaak betreffende de afwijzing van cand. H. J. Schilder.

Welnu: Prof. Grosheide is met zijn beweringen in regelrechten strijd gekomen met wat hij op vele plaatsen in zijn commentaren heeft geschreven. Hier volgt één voorbeeld, dat ons dezer dagen onder de oogen kwam. Het is de „Korte verklaring“ van Hebr. 10: 35. De tekst luidt, naar de vertaling van den professor: „Werpt daarom het voorrecht niet weg, dat zulk een groote vergelding inhoudt.“ De verklaring zegt dan:

„In vs 19 van dit hoofdstuk heeft de schrijver als het ware al het voorgaande samenvattende gezegd, dat de lezers vergunning hadden, om tot het heiligdom te naderen, en hen opgewekt, om nu ook waarlijk toe te gaan. Hij komt er thans aan het einde van het hoofdstuk op terug. LATEN DE LEZERS TOCH GEBRUIK MAKEN VAN HET VOORRECHT, DAT ZE HEBBEN, HET ZELF NIET MOEDWILLIG WEGWERPEN. Immers dat voorrecht houdt ZOO BUITENGEWOON VEEL in. Wie tot het heiligdom nadert langs den weg, dien Christus baande, WIE ZIJN VOORRECHT GEBRUIKT, vindt vergeving, vindt zaligheid en heerlijkheid, VERKRIJGT HET BELOOFDE, vs 36. Dat is de genadige vergelding, het LOON, dat God OP HET TOEGAAN schenken wil.“

MAAR: WIE ZICH NIET TOT GOD VERHEFT, MOET DAT LOON MISSEN, het is ALLEEN OP DIE WIJZE te verkrijgen, dat men steeds weer tot God de toevlucht neemt“.

Bij de verklaring van vs 36 („Volharding immers hebt gij noodig om als opvolgers van Gods wil het beloofde te verkrijgen“) wordt dan nog gezegd:

„NU LIGT DAT VOORRECHT ER, doch ZIJ GEBRUIKEN HET NIET GOED, niet, zooals ze het vroeger deden. Ze moeten volharden, volhouden, het EENS INGESLAGEN PAD TEN EINDE TOE BEWANDELEN. Dan doen ze, wat God van hen eischt, maar DAN VERKRIJGEN ZE OOK, WAT GOD HEEFT BELOOFD“.

Wij onderstreepten hier en daar. Dat is hopelijk voldoende commentaar op dezen commentaar. Daar liggen de beloften, daar ligt het voorrecht. Laten de lezers daar toch gebruik van maken. Laten ze die niet wegwerpen. Er ligt „zoo buitengemeen veel in“. En: alleen, wie zijn voorrecht gebruikt, zal het beloofde ontvangen. Alién op die wijze.

Waarlijk, de meest-„bezwaarde“ kon het moeilijk beter en duidelijker zeggen! Hij zou echter daarmee een kwade kans maken, ooit op een kansel te komen in de synodale-Gereformeerde Kerken, indien Prof. Grosheide als synodale deputaat hem moest keuren. Hij zou, indien de eenmaal genomen besluiten althans door de besluitnemers nog strikt gehandhaafd worden, zelfs geen kans hebben!

Hoe dat toch mogelijk is? Wij voor ons zien het antwoord zoo: in zijn „Korte verklaring“ blijft de Professor dicht bij het levende, vaste Woord van God. Dan kan hij moeilijk anders zeggen, dan hij deed. In zijn actie, om de synodale besluiten te verdedigen en door te voeren borduurt hij al maar door op het stramien van een theologische constructie, waaraan hij de kerken gebonden wil zien, en komt zoo in flagranten strijd met zijn eigen Schriftuitlegging.

Wij hebben echter den Schrift-uitlegger heel wat liever dan den de-Kerken-aan-constructie's-bindende praed-adviseur!

G. v. DOOREN.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Democratie en Dictatuur.

Evenals aan het einde van den oorlog 1914/1918 gaat ook thans een vloedgolf van democratie over de wereld heen. En dat is zeer verklaarbaar voor wie niet gezien heeft den gemeenschappelijke achtergrond van de twee in den titel genoemde staatkundige beginselen.

Zeer verklaarbaar. Immers de democratie wordt luide uitgeroepen als de groote vijandin van de dictatuur, als de groote tegenstandster, die tenslotte de dictatuur heeft overwonnen en gekneveld. En nu moet dan de democratie het leidinggevend beginsel worden voor het staatkundig leven, zij moet den toon aangeven, zij moet het regeerkasteel bezetten, zij moet ook het eenheidsbeginsel worden dat ons, Nederlanders, allen tezamen verbindt en dat ons volk zijn plaats doet innemen in de rij der vereenigde volkeren.

Gedurende al de jaren van den oorlog en van de bezetting was het te voorzien, dat, mocht de bevrijding komen, het democratisch beginsel een belangrijke rol zou spelen bij den wederopbouw van Nederland. Te voorzien, omdat nu eenmaal bijna een ieder de democratie zag als de tegenstelling van de dictatuur. En wat hier geschreven werd in de illegale pers, en wat in officieele redevoeringen van de overzijde van het Kanaal werd gezegd, wees niet onduidelijk in die richting.

Daar is ook inderdaad een groote tegenstelling tusschen deze twee beginselen. Van nationaal-socialistische zijde is daar steeds nadruk op gelegd. Het nationaal-socialisme stond tegenover de democratie, het bestreed de groote democratieën, Hitlers redevoeringen waren er vol van.

Een groote tegenstelling, want — om het zeer algemeen te zeggen — de democratie geeft aan het volk een plaats in het bepalen van den gang van 's lands zaken, terwijl de dictatuur daarvoor geen ruimte heeft.

Maar nu moeten we voorzichtig zijn. Want er is onderscheid tusschen democratie en democratie.

Groen van Prinsterer kende drie soorten van democratie.

De eerste is die welke overeenkomt met de revolutionaire leer der volkssouvereiniteit. Deze leer gaat uit van de leuze: geen God, geen meester. Zij zegt dat de mensch geen gezag boven zich heeft van Godswege, geen gezag van God, en geen door God verleend

gezag van menschen. Ieder is zijn eigen heer en meester. Ieder is zijn eigen soeverein. Ook in den staat is er geen gezag. Het volk is de staatssoeverein.

En nu kan dat volk om praktische redenen de uitoefening van het hem toekomende gezag gaan overdragen aan een ander, maar die ander is dan toch niet meer dan ambtenaar van het soevereine volk. Er kan een koning zijn, zeer zeker, maar die koning moet uitvoeren wat het volk wil. De koning wordt door het volk gekozen, hij kan ook, wanneer hij niet zijn ambt bekleedt naar den zin van het volk, door dat volk worden weggestuurd. Het volk is en blijft oppermachtig. Het volk maakt de wetten in en door zijn vertegenwoordiging. En het is de taak van die volksvertegenwoordiging om toe te zien dat de vorst regeert naar den volkswil.

Van deze democratie is Groen van Prinsterer een principieel tegenstander. Want dit beginsel, dat in verschillende staatsvormen, koninkrijk, republiek, tot gelding kan worden gebracht, is in strijd met Gods Woord.

Een tweede soort van democratie is de democratie als staatsvorm (dus niet als staatkundig beginsel). Deze staatsvorm kan ingevoerd worden in landen die geen historische traditie hebben, zooals b.v. Amerika in zijn opkomst. Daar was niet een in de historie onder Gods leiding naar voren getreden koningshuis. In zoo'n land, waar toch ook een overheid moet wezen, is het heel gewoon dat het volk zich een overheid kiest, eventueel om de zooveel jaar zich een nieuwen president verkiest. Daarin behoeft dan heelemaal niet opgesloten te liggen de democratie als staatkundig beginsel (volkssovereiniteit). Evenmin als in de kerk de jaarlijkse verkiezing van ambtsdragers een huldebetuiging aan dit beginsel is.

Deze soort van democratie verwerpt Groen niet principieel. Maar hij verwerpt haar wel voor Nederland. Immers in Nederland is wel een in de historie naar voren getreden koningshuis. En daár zou het revolutionair wezen om dezen staatsvorm opzij te zetten en een nieuwen te gaan invoeren.

Dan is er nog een derde soort van democratie, n.l. in den zin van volksinvloed. Bij deze democratie regeert het volk niet. Maar de Kroon, bij wie de regeering berust, handelt in haar regeeren niet zonder het volk, niet buiten het volk om. Zij spreekt met het volk samen over den gang van zaken die te volgen is, o.a. in het parlement.

Van deze democratie is Groen een voorstander. Hij heeft steeds op de bres gestaan, eenerzijds vóór het gezag van de Kroon, tégen de het gezag ondermijnende invloeden van revolutionairen kant, anderzijds vóór den invloed en de vrijheden van het volk, tégen de vergoeding van den staat als oppermachtig en albeheerschend soeverein.

Met behulp van deze onderscheidingen zijn we nu in staat om de hedendaagsche verhoudingen zuiver te zien. Daarbij kan de tweede soort van democratie gevoegelijk buiten beschouwing gelaten worden. Die is heelemaal niet in geding.

Wanneer iemand zegt: meneer, u bent democraat, ik ben het ook, geef mij de hand, dan moeten we eerst wel even vragen: van welke soort bent u? democraat van de volkssovereiniteit of van den volksinvloed?

De democraat van de volkssovereiniteit is niet anders dan een broertje van den voorstander van de dictatuur. Want de leer der volkssovereiniteit brengt tenslotte, evenals de dictatuur, het gansche leven onder beslag van den onnipotenten staat. De staat behartigt alle belangen, de staat verzorgt alle dingen, de staat onderhoudt het leven, de staat regelt alle zaken, de staat schrijft alles voor. In naam van de democratie, in naam van het staats- en volksbelang neemt de staat alle dingen ter hand. Niets gaat buiten hem om.

Het verschil met de dictatuur is miniem. Bij de dictatuur is het één man die alles bestuurt. Bij de democratie — als volkssovereiniteit — is het het volk zelf dat in zijn vertegenwoordiging alles regelt. Tenminste het lijkt zoo, dat het volk het zelf doet. In waarheid zijn het enkele menschen.

De dictatuur is ook een vorm van volkssovereiniteit. Immers de dictator is de man in

wien de geest des volks als het ware vleesch en bloed geworden is, hij is de exponent van het volk, hij is de incarnatie van den volksgeest, hij is de Duitscher, de Nederlander enz. bij uitnemendheid. Wat hij zegt en gebiedt is dan ook de wil van het volk.

Het gevaar is zeer groot, dat al de lof voor de democratie het onderscheid tusschen de verschillende soorten daarvan uit het oog doet verliezen. M.i. ware het te wenschen dat het woord democratie slechts in één beteekenis werd gebruikt, n.l. in den zin van volkssovereiniteit, en dat wij dus de democratie afwezen als een onschriftuurlijk beginsel. Dan zou veel verwarring voorkomen worden. Zoo licht haalt men, ook al bedoelt men het woord te gebruiken in den goeden zin, de slechte zaak binnen in zijn denken en streven.

Democratie en dictatuur vormen wel een tegenstelling. Maar zij liggen beide aan denzelfden kant van de groote scheidslijn van Genesis 3:15. Zij zijn beide niet uit God. Zij zetten beide den mensch op den troon. Zij verheffen beide den staat tot soeverein over het geheele leven. Tusschen ons en die twee is de anti-these.

Sappemeer.

B. JONGELING.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Het zal U niet vreemd schijnen, dat ik wel gaarne eens met U praat over onze jeugdverenigingen en haar organisaties. Ik ben er altijd nauw bij betrokken geweest en heb — dat mag ik waarlijk wel zeggen — er altijd veel van gehouden. Zij gaan mij zeer ter harte.

Trouwens, over de jeugd wordt heden ten dage zooveel gepreut, dat niemand van ons zich daaromtrent stil kan houden of het mag doen. Dat gaat zoo in revolutionaire tijden. Men wil een nieuwe wereld, heeft daarvoor nieuwe menschen noodig. Want dit is altijd het kenmerk van al die nieuwe-wereld-schema's: de nieuwe mensch, die daarvoor de voorwaarde is, moet er nog voor geschapen worden. Welnu met de oudere menschen is niets meer mee te beginnen. Het is ook de moeite niet waard, want als zij klaar zouden zijn, dan gaan zij verdwijnen. De jeugd, dat is wat anders. Die moet voor het nieuwe worden opgevoed, dus worden gewonnen, en dan komen de profeten dezer nieuwe wereld, die menigmaal geen haar meer op hun schedel hebben, en zij roepen: de jeugd wil dit en de jeugd wil dat. Van een Fransch politicus wordt verteld, dat hij op een jeugdsamenkomst zei: jongelui, bij sommige heidense volken heeft men de gewoonte om oude menschen, die maar lastig worden, in een boom te hidschen en dan gaat de jeugd schudden. Dat is goed, alleen maar, ik heb het jullie verteld en dus verdiend, dat gij met mij een uitzondering maakt.

Zoo zijn er thans ook vele lieden, die precies weten, wat de jeugd wil en wat zij zal doen.

Zoo las ik — ziehier een recent voorbeeld — in „Trouw“ een artikelje waarboven stond: Een christelijk nationale partij. En dan: de jeugd zegt: het kan. Ook de christelijk nationale jeugd heeft nog eens weer getuigenis afgelegd van haar diep verlangen. Zij heeft een jeugdmeeting gehad en zij heeft het den leidendsten figuren van de verschillende vroegere partijgroeperingen toegeroepen: maakt a.u.b. voort. De sprekers zeiden het ook. De jeugd heeft gesproken en omdat de Jeugd roept, daarom staan de kansen goed. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst.

Dat is toch wel treffend.

Alleen maar, nu sla ik de courant op, die het verslag van de bedoelde meeting bracht. Het slot luidt aldus: de heer ... sloot de vergadering. Een prachtige avond. Jammer dat er zoo weinig jongeren aanwezig waren. Nu cursiveer ik natuurlijk.

Conclusie: er was geen jeugd.

Trouwens al was er ook jeugd geweest, dan weet men nog niet, wat zij omtrent de politieke aangelegenheden wil. En of zij iets wil.

Ik denk bij zulke verzekeringen nogal eens aan een plaatje, dat ik in het Engelsche spotblad „Punch“ eens zag. Daar stond een landheer bij het hek van zijn tuin. Hij ziet een van zijn pachters voorbij gaan en zegt: wel John, waar gaat de reis heen? John antwoordt: naar de protestvergadering, sir. Zoo, en waartegen wil jij dan protesteerden? Dat zal ik daar straks hooren, sir.

Ik heb van Groen en Kuyper geleerd omtrent die groote woorden als de staat en het volk en de kerk, en de Synode, die dan tegelijk de kerk is, wat voorzichtig te zijn.

Wij moeten de dingen altijd maar concreet zien en behandelen.

Daar kom je het verst mee, omdat je waar bent.

Het gaat thans om de jeugd der vrijgemaakte kerken. En om den gang van zaken in haar verenigingen en bonden.

Het heeft mij diep getroffen en ook verblijd, dat onze jongelingen en meisjes aanstonds hebben beseft, dat hetgeen de Synode der gereformeerde kerken durfde te doen, ook hun verenigingsleven raakte.

Volgens het karakter van deze verenigingen was de

band met de kerk zeer nauw. De jonge menschen vroegen, bedelden zelfs om het toezicht van de kerkeraden.

Hun verenigingen hadden ten grondslag: Gods Woord en de belijdenis der Gereformeerde kerken. Elke vereniging, die deze belijdenis als het fundament aanvaardt, waarop zij wil staan, heeft zich dus rekenschap te geven van het geweldige feit, dat de synode der gereformeerde kerken in Nederland een stuk aan deze belijdenis heeft toegevoegd: van een theologische vondst, waartegen verreweg het grootste deel van de gereformeerden in den lande groot bezwaar heeft, een leerstuk der kerk heeft gemaakt.

Nu is het duidelijk, dat wie belijdt ook scheidt, ja scheurt.

Dat heeft de genoemde synode heel goed begrepen, want men zei op haar vergaderingen: wie het er niet mee eens is, kan heengaan. En daarmee uit.

Maar nu er zijn, die zich van zulk onschriftuurlijk kerkverband losmaken, nu schreeuwt men verontwaardigd: gij zijt scheurmakers. Reddelijk is iets anders.

Ik zal het niemand kwalijk nemen; die de synode wil volgen. Wij leven in een vrij land. Ik vind het alleen droef, wanneer men zegt te volgen terwijl men, wat de synode besluit, op de ergstijnde wijze saboteert en er met klompen over heen loopt. En nog droefer als ik zie dat dit alles door diezelfde synode rustig wordt aangezien, nu men bang geworden is, dat veel kerken zich zullen vrijmaken.

Nu hoorde ik ook al, dat er gezegd wordt: het is prof. Schilder, die ook de jeugdbonden wil stukscheuren.

Het is echter zoo duidelijk mogelijk, dat niet hij scheurde, maar dat de synode scheurde. Trouwens, scheuren kan goed zijn en kwaad, van des Heeren wege geboden of verboden. Het komt er maar op aan, of men gehoorzaam in den weg des Heeren wandelt.

Maar hoe men nu dat scheuren ook moge zien — het was de Synode die scheurde, dat staat als een paal boven water vast.

Wie belijdt — die wil vereenigen, zeker, maar die verwerpt ook. Die wil binden, maar ook scheuren.

En als daar een vereniging is van oude of jonge menschen, een jongelingsvereniging of een mannenvereniging of een schoolvereniging, of welke organisatie dan ook, die in haar statuten heeft staan: de belijdenis der Gereformeerde Kerken, dan zijn thans haar leden geroepen er zich rekenschap van te geven welke belijdenis men bedoelt; drie of vier formuleren. En wat dat vierde formulier betreft, moge men er zich terdege rekenschap van geven, dat het hier gaat om zeer belangrijke uitspraken, die het hart der belijdenis, die het welzijn der gereformeerde belijders, die de toekomst van het Calvinistisch leven in heel de wereld ten zeerste raken.

Als het niet zoo uitermate belangrijk was, zou de genoemde gereformeerde Synode, die thans permanent is — ook wat nieuws — om het geval niet zooveel drukte hebben gemaakt en zooveel kerkelijk bloed hebben laten vloeien.

Als er iets is, dat onwaar moet worden genoemd, dan is het dit: dat er niets gebeurd zoude zijn.

Onze jonge menschen hebben aanstonds de draagwijdte van de synodebesluiten beseft en de strijd in de kerken werd direct voortgezet in de verenigingen. Daar behoefde geen oudere bij te pas te komen, die dan zou verklaren: de jeugd wil dit of zij wil dat. Trouwens onze jonge menschen zouden hem uitslachten.

Van synodale zijde is men ook dadelijk een aanval gaan doen op de jeugd en haar verenigingen, en lieden, die voorheen met heel die organisatie niets te maken hadden traden daarbij op den voorgrond en riepen uit: dat wil de jeugd.

Ik neem niemand zulke actie kwalijk. Zij lag voor de hand.

De jeugdverenigingen zijn opvoedingsinstituten en zij betreffen hier de jeugd der kerken. Het kan dus niet anders of, als men de kerken scheurt, de gevolgen daarvan in de verenigingen en in de bonden gevoeld worden. Het is vanzelfsprekend. Het mag ook niet anders. Al diegenen, als bijv. de voorzitter van den Ned. bond van Gereformeerde jongelingsverenigingen, die doen alsof er niets gebeurd is, zijn onwaarsachtig.

En al diegenen, die meenen: och wij kunnen het immers wel probeeren om in één organisatie te blijven, om dan van de vergaderingen debatclubs te maken over hetgeen der kerken werd opgelegd en de goed gereformeerde kerken niet kunnen en mogen dragen, die camoufleren de werkelijkheid. Zij buigen zich zelf voor de synode en kunnen heel goed weten, dat in dat geval de bond met al zijn lectuur een propaganda wordt voor, een opvoeding in de lijn van de afwijking, thans synodaal bevolen.

Wij moeten den moed hebben de werkelijkheid zoo nuchter mogelijk onder de oogen te zien, en in gehoorzaamheid aan den Koning der kerk ook de schriftuurlijk-logische gevolgtrekking te maken.

Ik zeg: schriftuurlijk-logisch, omdat het sommigen synodalen dominé's wel eens mag worden gezegd, dat hun logica de Schrift, en niet de Schrift hun logica behoort te volgen.

Dit alles hebben de jongelieden reeds lang gevoeld. Jonge menschen kunnen gelukkig nog niet zoo knoeien als ouderen dit vaak vermogen.

De jongelieden der vrijgemaakte kerken hebben gezegd: wij handhaven den ouden grondslag en wie de vier formuleren wil, moet dan maar heengaan. Die van de synodale richting stonden aanstonds tegenover hen, en dan werd er gedebatteerd, zooals de jeugd dat kan, en dan werd ook wel het harde woord: scheurder, over en weer genoemd.

Wat geeft dan alles? Het is wel duidelijk geworden, dat als de jeugd der vrijgemaakte kerk zich niet onder den voet wil laten loopen, zij een vrije organisatie moet hebben.

Ook de bonden zullen een uitspraak moeten doen. En hoe die ook uitvalt, de scheur, die de Synode in de Kerken trok, werkt in de jeugdororganisaties door. Laat ik ook eens zeggen: de jeugd; welnu de jeugd laat zich niet misleiden door hen, die zeggen, dat er niets gebeurd is. Daar moet dus komen tweeërlei organisatie. Toen de

Synode ha eenigingsle Deze cor een synode En vraag woord ik: hun droef en de offi van wordi weest man uwe kerke zeggen: wi ingaan teg gezegd. Maar gh ben onder de scheur, meerde le om enkele Ik kan e jonge men matie met een leiding belijdenis hen in zee Mijn bri volgende i iets op te wordt gen

MIDDELB Francke te dragers ge Zondag 11 plaats in De midda Het was nu 70 (du greef. Middelb Walcheren beteken reeds bed

UTRECH Utrecht le

Onge

wachten

Synodeve

U die tha

De ker

slagen om

de zaak

morgen v

Nadat

11 Juni j

dat een z

teekenaar

feitelijk e

dende lee

haar als

met haar

eigenlijk

Ik heb

klaarheid

lijk, we

uitspraak

We blev

maar van

geen spr

in Christ

alle kind

En zoo

op een p

het alle

van de b

den wij

reeds be

al dat ge

bederf is

een stuk

trekken

handhaa

erst va

verloren

Wat n

werk, he

gezet en

was niet

Ik heb

andere's

overgele

van die

De wo

We m

kerken

loovigen

geboren

uit hun

Het ge

is een v

dat al is

En nu

bouden,

behande

alsof ze

En wa